

# 5

## Vuurwerkopslag Ulicoten: een explosieve situatie tussen twee werelden

*Menno van Duin, Renee Linck, Jana Domrose*

### 5.1 Inleiding

Op maandagochtend 28 mei 2018 werd in de vuurwerkopslaglocatie in Ulicoten (gemeente Baarle Nassau) als gevolg van graafwerkzaamheden de sprinklerinstallatie in werking gesteld. De locatie, die voorheen door het ministerie van Defensie werd gebruikt voor de opslag van munitie, is sinds 1999 in gebruik als opslaglocatie voor grote hoeveelheden in beslag genomen (illegaal) vuurwerk. In 2005 is het beheer van de locatie overgedragen aan het Rijksvastgoedbedrijf. Sindsdien vallen de locatie en de activiteit van de vuurwerkopslag onder de verantwoordelijkheid van de directie Domeinen Roerende Zaken (DRZ) van het ministerie van Financiën en moet de locatie voldoen aan de veiligheidseisen uit het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO) en het Vuurwerkbesluit.

Na de melding dat de sprinklerinstallatie in werking was gesteld, kwam de brandweer gelijk poolshoogte nemen en werden allerlei personen en instanties geïnformeerd. In de loop van de middag werd duidelijk dat het vuurwerk dat in het depot lag opgeslagen, mogelijk met het water kon gaan reageren. Als bijvoorbeeld flitspoeder (dat een bestandsdeel van vuurwerk kan zijn) met water in aanraking komt, kan het gaan ontbranden. Voor de burgemeester van Baarle-Nassau was dit reden om alle partijen bijeen te roepen en actie te ondernemen. Er vond opschaling plaats naar GRIP-2. In de loop van de avond werd uit voorzorg een gebied rondom de locatie afgezet en werd de Explosieven Opruimingsdienst van Defensie (EOD) opgeroepen om onderzoek te doen naar mogelijke risico's.

Uiteindelijk bleek de situatie mee te vallen en was de situatie redelijk snel weer onder controle. Het liep dus met een sisser af. Wel was het incident aanleiding voor een discussie over de combinatie van vuurwerkopslag en een sprinklerinstallatie. Wat de afhandeling van het incident vooral interessant maakt, is de relatie en afstemming tussen enerzijds de algemene keten (gemeente en hulpdiensten) en anderzijds de directie DRZ van het ministerie van Financiën, de gebruiker van de locatie. Opnieuw bleek ‘kennen en gekend worden’ – en in dit geval de onbekendheid – een grote rol te spelen. Het hoofdstuk is geschreven op basis van een rapport dat het lectoraat Crisisbeheersing in opdracht van DRZ heeft opgesteld (Van Duin, Linck & Domrose, 2018). In dat kader is met alle relevante betrokkenen gesproken.

## 5.2 Feitenrelaas

In januari 2018 wordt in de opslaglocatie te Ulicoten voor de tweede keer een lekkage geconstateerd. Na metingen blijkt de plek van de bron te zijn gevonden en op 28 mei start een extern bedrijf met het openleggen van de weg. Tijdens de graafwerkzaamheden wordt rond 10.30 uur een luchtleiding geraakt van de sprinklerinstallatie. Het sprinklersysteem treedt in werking en het brandalarm gaat af. Omdat verschillende terugslagkleppen falen – zo wordt achteraf vastgesteld – wordt in elf opslagbunkers water gespreoid.<sup>1</sup> De aanwezige veiligheidsadviseur – de dienstdoende BHV’er – start conform de voorschriften de ontruiming van de locatie. Via de portofoon wordt hij door het installatiebedrijf geïnformeerd dat de luchtleiding is geraakt. Dat verklaart de inwerkingstelling van de sprinklerinstallatie. De sprinklerinstallatie wordt uitgezet. Op dat moment (in circa tien minuten) is bijna de halve watertank leeggestroomd.

De brandweer, die via het automatische brandmeldsysteem is gealarmeerd, rijdt met de veiligheidsadviseur een ronde over het terrein. Geconstateerd wordt dat in drie bunkers het vuurwerk nat is

<sup>1</sup> Terugslagkleppen zijn juist bedoeld om te voorkomen dat bij brand in een van de bunkers de sprinklers in alle bunkers afgaan. Het sprinklersysteem was medio december 2017 voor het laatst gecontroleerd in het kader van de BRZO-inspectie. In het najaar van 2018 zouden de terugslagkleppen moeten worden vervangen.

geworden; in de andere acht bunkers waar de sprinklers zijn afgegaan, ligt niets opgeslagen.

Omdat er geen brand is, keert de brandweer weer terug naar de kazerne. Op de locatie rijzen evenwel direct vragen waarom in elf van de vierentwintig bunkers schijnbaar willekeurig de sprinklerinstallatie is afgegaan. De veiligheidsadviseur belt hierover met de veiligheidskundige van DRZ, die op dat moment op vakantie in Spanje is maar op afstand wel is gealarmeerd. Naar aanleiding van dat gesprek rijzen er vragen over de risico's van nat vuurwerk. Volgens de veiligheidsvoorschriften mag nat vuurwerk niet in de bunkers worden opgeslagen. Om hierover meer informatie in te winnen, belt de veiligheidsadviseur zowel met het hoofd productie van DRZ, als met het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en de leider van het Centraal Onderzoeksteam Vuurwerk (COV) van de politie. De leider COV begeeft zich naar de locatie. Om meer zicht te krijgen op de situatie besluit ook het hoofd productie van DRZ af te reizen naar Ulicoten. Onderweg belt hij de plaatsvervangend directeur van DRZ. Die belt vervolgens met het Rijksvastgoedbedrijf dat de gebouwen in eigendom heeft.

Rond 12.30 uur doen de veiligheidsadviseur, het hoofd productie van DRZ en de leider COV van de politie een inspectieronde. Zij delen hun zorgen over het natte vuurwerk en concluderen dat dit moet worden afgevoerd. Er wordt gebeld met de servicedesk van DRZ of een gecertificeerde afvalverwerker kan worden ingeschakeld. Ook wordt melding gedaan van het incident bij de omgevingsdienst. De BRZO-toezichthouder van de omgevingsdienst geeft aan de situatie te melden bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Omdat de contactpersoon van de ILT niet wordt bereikt, wordt rond 14.30 uur bij de ILT een onlinemelding ingediend.

Om 15.40 uur die middag arriveren de plaatsvervangend directeur DRZ en een medewerker van het Rijksvastgoedbedrijf bij de locatie. Er wordt een tweede inspectieronde uitgevoerd, waarbij in een van de bunkers 'broei' wordt geconstateerd. Dat vormt een veiligheidsrisico, zo weten de betrokkenen. Door broei in de natte vuurwerkdozen ontstaat kans op brand. Om meer informatie over dit risico in te winnen, wordt telefonisch contact gelegd met de Teamleider Explosieven Verkenning (TEV) van de politie. De TEV'er adviseert vooral goed te ventileren. Toch verzoekt de veiligheidsadviseur van DRZ hem of de Explosieven

Opruimingsdienst van Defensie (EOD) kan worden geïnformeerd. De TEV'er belt daarop om 15.45 uur de meldkamer van de EOD. De EOD-medewerker hoort van de TEV'er dat vuurwerk in de bunkers nat is geworden. Er is ook 'vocht op de muren van de bunkers aanwezig'. Inzet van de EOD lijkt echter niet nodig.

Een half uur later, om 16.15 uur, belt de TEV'er nogmaals met een andere medewerker van de EOD. Die vraagt of alles onder water staat. 'Nee, zo'n vaart loopt het niet', geeft de TEV'er aan. Daarop concludeert de EOD-medewerker dat inzet van de EOD niet nodig is. Onderwijl wordt gewerkt aan herstel van het sprinklersysteem en wordt de water-tank bijgevuld.

Later in de middag, rond 17.00 uur, neemt de teamchef van de politie contact op met de burgemeester van Baarle-Nassau. In dit gesprek informeert de teamchef de burgemeester over de situatie in Ulicoten waar, als gevolg van een defect met de sprinkler, in drie bunkers vuurwerk nat is geworden en dit mogelijk kan ontploffen. In het gesprek wordt gerefereerd aan de vuurwerkkramp in Enschede en aangegeven dat DRZ de zaak 'niet onder controle' heeft. Om meer zicht te krijgen op het risico besluit de burgemeester met alle betrokken partijen om tafel te gaan zitten. De brandweer, politie, de TEV'er, het hoofd productie en de plaatsvervangend directeur van DRZ worden uitgenodigd voor een overleg, dat om 18.00 uur zal plaatsvinden op het gemeentehuis. Ook de gemeentesecretaris en een adviseur openbare orde en veiligheid schuiven daarbij aan.

Ondertussen is om 17.50 uur opgeschaald naar GRIP-1 en is op de meldkamer de calamiteitencoördinator actief. Deze noteert om 17.52 uur in het landelijk crisismanagementsysteem (LCMS): '1 bunker bevat 7,5 ton flitspoeder. Risico is dat dit door contact met water reageert en explodeert.'<sup>2</sup>

### Flitspoeder

Flitspoeder is een stof die vooral in illegaal vuurwerk wordt gebruikt, omdat het vele malen harder knalt dan buskruit. Bij flitspoeder volgt na ontsteking een snelle reactie: er ontstaat in het vuurwerk een zeer snelle opbouw van een extreem hoge druk, die een explosieve werking heeft. In Nederland mag flitspoeder alleen in kleine hoeveelheden aanwezig zijn in professioneel siervuurwerk. Knalvuurwerk met flitspoeder is in Nederland verboden; in het buitenland niet.

Zoals gezegd start om 18.00 uur op het gemeentehuis een eerste overleg tussen de burgemeester en betrokken partijen. Het gesprek staat in het teken van de beeldvorming. DRZ geeft een korte toelichting op het incident: door het afgaan van de sprinklers is in een aantal bunkers vuurwerk nat geworden en de dienst tracht nu advies in te winnen hoe met de situatie om te gaan. Naar voren komt dat rekening moet worden gehouden met 7.500 kg nat vuurwerk, waarvan bij 1.500 kg sprake is van een onduidelijke samenstelling. Het betreft illegaal vuurwerk, mogelijk met flitspoeder. Met name de term flitspoeder leidt bij de aanwezigen tot onrust. Kan dit exploderen met water? En in het geval van een reactie, explodeert dan één bunker of kunnen nabijgelegen bunkers ook exploderen? Welk effect heeft dit op de omgeving? DRZ moet op de meeste vragen het antwoord schuldig blijven. Geen van de aanwezigen durft een rampscenario uit te sluiten en er bestaat twijfel of DRZ wel voldoende 'in control' is.

Om 18.24 uur komt, eveneens op het gemeentehuis, het CoPI voor de eerste keer bijeen. Op verzoek van de brandweer wordt er opgeschaald naar GRIP-2.<sup>3</sup> De veiligheidsregio plaatst op Twitter een eerste bericht (zie onderstaand).



**Veiligheidsregio MWB** @VRMWB · 28 mei 2018

Deskundigen onderzoeken effect vrijgekomen water door defect in sprinklerinstallatie **vuurwerkopslag** #domeinen #Ulicoten @Gembaarlenassau [bit.ly/2sop1cC](https://bit.ly/2sop1cC). Meer info volgt.

3 Aan het besluit om op te schalen naar GRIP-2 lagen verschillende redenen ten grondslag. Ten eerste kon hiermee een ROT als 'denktank' worden gemobiliseerd. Ten tweede werd op deze wijze enige structuur in vergadering aangebracht.

Medewerkers van de brandweer en DRZ bespreken de optie om de omgeving in een straal van 330 meter van de opslaglocatie te ontruimen, de zogenoemde ‘kleinste contour’ zoals dat in het rampbestrijdingsplan wordt genoemd. In dit gebied bevinden zich alleen personen die in of rond de opslaglocatie werkzaam zijn.

Rond 18.30 uur start de BHV'er met de ontruiming. Vervolgens begeeft de veiligheidsadviseur van DRZ zich naar het gemeentehuis. Bij het verlaten van het terrein ontmoet hij een journalist van Omroep Brabant. Blijkbaar is bekend dat er rond de locatie iets speelt.

Om 19.00 uur bericht Omroep Brabant over het ‘alarm bij de vuurwerkopslag door lekkage’. Daarop volgen diverse berichten op sociale media. De veiligheidsregio plaatst weer een bericht op Twitter (zie onderstaand).



**Veiligheidsregio MWB** @VRMWB · 28 mei 2018

Water reageert op **flitspoeder** in #vuurwerkopslagbunker #domeinen. Uit voorzorg zijn brandweer, adviseurs gevaarlijke stoffen en EOD ter plaatse.

Rond diezelfde tijd start een tweede overleg van het zogenoemde informele beleidsteam. Er wordt gesproken over de kans op een explosie en de mogelijke effecten daarvan. Het wordt de aanwezigen echter niet duidelijk welke effecten te verwachten zijn, mocht het natte vuurwerk exploderen. De burgemeester overweegt rekening te houden met het worstcasescenario: een dominoreactie, waarbij alle 24 bunkers van de opslaglocatie exploderen. Zij besluit de wegen in een straal van één kilometer af te sluiten voor al het verkeer. Omdat de wegafzetting zichtbaar zal zijn voor omwonenden, wordt ook de crisiscommunicatie besproken. Afgesproken wordt dat politiemedewerkers ter plaatse de volgende boodschap dienen af te geven: ‘Er is nu niets aan de hand en we brengen de situatie in kaart.’ Een zelfde boodschap geldt voor de mediaberichtgeving.

Terwijl de politie de weg afzet, is een ploeg van de EOD onderweg om ter plaatse een schouw uit te voeren. Rond 20.15 uur zijn de medewerkers van de EOD gearriveerd en om 20.45 uur betreden zij de opslagbunkers. Duidelijk wordt dat slechts in één bunker nat vuurwerk ligt. Er is geen gevaar voor de omgeving. Om 00.32 uur wordt het laatste overleg van het informele beleidsteam beëindigd.

De volgende morgen is de rust wedergekeerd en gaat men ter plaatse aan het werk om het natte vuurwerk om te pakken en af te voeren naar Duitsland. Uiteindelijk bleek maximaal 450 kilo vuurwerk nat te zijn geworden, waarin mogelijk flitspoeder was verwerkt. Het nat geworden vuurwerk is over drie bunkers verdeeld die ruim werden geventileerd.

### 5.3 Wat is het risico?

De cruciale vraag die op 28 mei een groot deel van de dag heeft gespeeld, was hoe de risico's van het gebeurde in te schatten: Hoe erg is het?

Na de alarmering arriveerde die ochtend de brandweer conform de daarvoor geldende procedures. Er leek echter niet zoveel aan de hand: 'een gevalletje waterschade'. Vuurwerk wordt in het algemeen wel vaker nat en eigenlijk hopen medewerkers van hulpdiensten altijd op een regenachtig oud en nieuw, omdat dan achtergebleven vuurwerk tenminste nat wordt en er de volgende dag weinig meer gebeurt. Omdat voor de brandweer geen taak leek te zijn weggelegd, keerden de brandweerlieden terug naar de kazerne.

Aan het einde van dag werd echter verschillende keren gesproken over een dreigend 'Enschede-scenario'. Het worstcasescenario werd op tafel gelegd: een explosie met vervolgens kettingreacties naar andere bunkers. Er volgde opschaling naar GRIP-2, waarbij feitelijk vanaf 18.00 uur een vrijwel compleet gemeentelijk beleidsteam met de nodige externen actief was. Wat gebeurde er nu die middag wat de perceptie van de situatie zo deed veranderen?

### 5.4 Uiteenlopende beelden

Aan het einde van de middag hadden verschillende partijen een verschillend risicobeeld. DRZ voorzag mogelijk problemen vanwege het feit dat er nat vuurwerk was opgeslagen, dit niet was toegestaan en hierdoor mogelijk broei kon ontstaan. Voor de medewerkers was dit een aandachtspunt, omdat broei een van de scenario's was die benoemd werd in het Bedrijfsnoodplan en in het Veiligheidsrapport behorende bij de vergunning. Wat de risico's precies waren en hoe daarmee om te

gaan, was echter niet duidelijk. Ook was onduidelijk – feitelijk gewoon onbekend – wat nu het risico was van de combinatie van water en flitspoeder. De stof wordt in illegaal vuurwerk gebruikt, maar daarop staat niet aangegeven wat de precieze bestanddelen zijn en ook kan dat van partij tot partij verschillen. Zou het flitspoeder kunnen exploderen? Is die explosie dan even groot of minder groot dan van droog vuurwerk? Op deze vragen, die niet alleen bij DRZ maar ook bij anderen speelden, kon niet met zekerheid antwoord worden gegeven.

De politie kwam in beeld vanwege de TEV'er die door de veiligheidsadviseur van DRZ was gebeld. Binnen de politie leven negatieve ervaringen met vuurwerk en met flitspoeder in het bijzonder. Vuurwerk is gevaarlijk! Ook binnen de top van de politieorganisatie wordt vuurwerk als een groot gevaar voor politiemensen beschouwd. De afgelopen jaarwisselingen is aangestuurd op een algeheel vuurwerkverbod. In deze casus speelde deze beeldvorming mogelijk een rol. Via de politielijn werd aan het einde van de middag de burgemeester over de situatie geïnformeerd. Omdat de TEV'er de zaak niet vertrouwde en twijfelde aan de handelingsbekwaamheid van DRZ, meldde de teamchef deze observaties aan de burgemeester van Baarle-Nassau. Daarbij leefde de teamchef ten onrechte in de veronderstelling dat zowel de TEV'er als DRZ uitgebreid overlegd had met de EOD. De burgemeester kon op basis van deze ten minste ongerust makende informatie van de politie niet veel anders doen dan proberen informatie in te winnen door betrokkenen bij zich te roepen.

Hoewel de brandweereenheid die 's ochtends was uitgerukt, eigenlijk geen probleem zag en onverrichter zake weer naar de kazerne was teruggekeerd, ontstond bij andere vertegenwoordigers van de brandweer, en ook bij anderen die 's middags aanschoven bij het overleg met de burgemeester, twijfel. DRZ leek een betrouwbare en professionele overheidsinstelling, maar was dat beeld wel juist? Er leek die ochtend om 10.30 uur weinig aan de hand en nu zitten wij hier om de tafel? Waarom kan DRZ ons niet meer vertellen? Bij een defect met een sprinkler kan er best in één bunker water gaan sproeien, maar hoe kan dat dan in elf bunkers tegelijk? Hoe goed heeft men de zaken dan feitelijk op orde?

Omdat deze vragen rezen, werd de onzekerheid gevoeld over wat zou kunnen gebeuren. Daarbij speelde mee dat betrokkenen van DRZ weinig inzicht lieten blijken in de wijze waarop hun crisisorganisatie



functioneerde. Ook gaf DRZ er onvoldoende blijk van dat zij zich op vragen had voorbereid. Wat ligt er precies? Hoe nat is het? Is dat gevaarlijk en hoe gevaarlijk dan? Is er ook puur flitspoeder opgeslagen? Wat is het effect daarvan op de omgeving? Wat zijn de gevolgen van een eventuele explosie met grote hoeveelheden flitspoeder?

DRZ wist tijdens dat eerste overleg geen adequaat antwoord te geven op de vragen die gesteld werden en kon daardoor de situatie niet goed duiden. De burgemeester raakte daarom gedurende het overleg niet overtuigd van de mate waarin DRZ 'in control' was. Zij koos voor een 'better safe than sorry' aanpak en besloot het gebied rondom de locatie te laten ontruimen en een groter gebied te laten afzetten. Hoewel de ontruiming conform standaardprocedure verliep en ook gemakkelijk te organiseren was (aangezien er in het betreffende gebied vrijwel niemand verbleef of woonde), was deze blijkbaar gebaseerd op de inschatting dat er een behoorlijk risico was op een explosie. Door anderen daarentegen werd een andere risico-inschatting gemaakt. Aan het begin van de avond arriveerde een EOD-ploeg die, vergezeld door een aantal andere personen (van DRZ, de politie en de omgevingsdienst), in de bunkers poolshoogte ging nemen. De vier medewerkers van de EOD die naar binnen gingen, gaven er in hun handelen geen blijk van dat zij uitgingen van een groot en acuut gevaar.

Er waren dus sterk uiteenlopende risicopercepties. Hoe zijn deze nu ontstaan en waarom hebben ze die dag een zo grote rol gespeeld? Het antwoord op deze vraag raakt de kern van deze casus. Wij onderscheiden de volgende zes factoren.

### *1. De samenloop van omstandigheden*

De casus zoals die zich manifesteerde is een typisch voorbeeld van wat wel een 'onmogelijk ongeval' genoemd wordt. Het scenario is nauwelijks vooraf te bedenken. Een lekkage op het terrein (een paar kuub water dat in een week verdwijnt) leidt tot actie. Bij het opsporen van het lek wordt tijdens graafwerkzaamheden een luchtleiding geraakt. Vervolgens gaan, als gevolg van falende terugslagkleppen, niet in één maar in elf bunkers de sprinklers af. In enkele van deze bunkers ligt vuurwerk opgeslagen dat mogelijk nat is geworden. Een deel van het vuurwerk is conform de procedures verpakt, maar een ander deel is nog niet gecategoriseerd en omgepakt. Vervolgens wordt in LCMS

foutief ingeklopt dat in de opslaglocatie 7500 kilo flitspoeder aanwezig is. Het is die dag bovendien extreem heet, wat de kans vergroot op mogelijke broei. Al deze factoren tezamen maakten dat deze ‘explosieve situatie’ kon ontstaan.

### 2. *Onbekendheid*

Ten tweede was er op vele fronten sprake van onbekendheid. Zo bestond er onbekendheid met het scenario (de combinatie van water en vuurwerk met flitspoeder) en met de gevolgen ervan. Als een dergelijk scenario was opgesteld en de risico’s meer bekend waren geweest, zou waarschijnlijk niet zijn overgegaan tot ontruiming. Nu was er onbekendheid met de mogelijke effecten van het ‘worstcasescenario’. Zijn gewonden of doden verwachten? Tot op welke afstand lopen mensen gevaar? De onbekendheid met de risico’s speelde door in de betekenis die eraan gegeven werd. Blijkbaar, zo was de gedachte, wisten vertegenwoordigers van DRZ vele cruciale zaken gewoon niet. Bij de burgemeester en hulpdiensten vertaalde zich dat in ‘we weten het niet, dus gaan we uit van het worstcasescenario’. Daarbij speelde mee dat een deel van de aanwezigen bij de overleggen geen beeld had van de situatie ter plaatse en de omgeving van het terrein. Een andere vorm van onbekendheid betrof het feit dat betrokken actoren onbekenden voor elkaar waren. Ook deze relatieve onbekendheid speelde een rol.

### 3. *Onduidelijkheid*

Naast onbekendheid was er sprake van onduidelijkheid over de risico’s en de effecten. Er werd in het situatiebeeld (LCMS-journaal) gesproken over aanwezigheid van zo’n 7500 kilo flitspoeder, dat in één keer zou kunnen ontploffen. Feitelijk lagen in de drie bunkers die nat waren geworden, 2500 kilo goed verpakte monsters opgeslagen, en daarnaast 1000 kilo 1.4 vuurwerk en 4500 kilo nog niet gecategoriseerd vuurwerk dat mogelijk flitspoeder kon bevatten. Uiteraard maakt het in de heftigheid van een eventuele explosie nogal uit of het gaat om in totaal 7500 kilo of 4500 kilo flitspoeder. Daarbij speelde de term ‘flitspoeder’ ook parten. Het roept een ander beeld op dan ‘nat vuurwerk’. Ook was er onduidelijkheid over de effecten van een eventuele explosie van dat vuurwerk (we weten niet wat 4500 kilo van dat explosierende spul voor effect heeft voor de andere bunkers en de omgeving). Ook was bij de verschillende personen niet duidelijk wat de drie zones

(effectcontouren) inhielden. Wat was de betekenis ervan in termen van schade en slachtoffers? De burgemeester dacht bij zone-3 aan doden, terwijl het ging om mogelijke gehoorschade.

#### 4. Informatiedeling

In de tijdsperiode tussen 10.30 uur en het overleg dat om 18.00 uur startte, was er heel weinig contact geweest tussen de sleutelactoren. De gemeente – in casu de burgemeester – hoorde pas om 17.00 uur over het incident met de sprinkler. De TEV'er (van de politie) was slechts een paar uur daarvoor geïnformeerd door DRZ, had beperkt contact gehad met de EOD en vanuit de politie was er geen contact gezocht met mogelijk andere betrokkenen. Dat gold ook voor de brandweer die na 10.30 uur niets meer ondernomen had, terwijl bekend was dat mogelijk de zwaarste categorie vuurwerk (1.1) nat was geworden. DRZ had wel overleg gehad met de politie (in casu het TEV), het NFI en de omgevingsdienst, maar had geen contact gelegd met de veiligheidsregio, de gemeente, EOD of de ILT.<sup>4</sup> DRZ trachtte zelf de situatie beheersbaar te maken en expertise in te winnen, maar legde geen relatie met de algemene keten. Ongetwijfeld heeft dat gebrek aan informatiedeling weer te maken met de relatieve onbekendheid met elkaar als 'verschillende werelden'.

#### 5. Deskundigheid

Het vervoer, de opslag en het werken met vuurwerk kennen een speciaal soort risico waarvan weinig personen echt weet hebben, zeker als het illegaal of professioneel vuurwerk is. Dat betekent dat de kennis over het onderwerp beperkt is. Over de risico's van de combinatie van illegaal vuurwerk (waarin mogelijk flitspoeder is verwerkt) met water is nog minder bekend. In deze casus waren naast DRZ in ieder geval de brandweer, de politie, de omgevingsdienst, ILT en de EOD in beeld. Tussen 11.00 uur en 17.00 uur zijn sommige personen van deze organisaties betrokken geweest om iets te zeggen of vinden over het risico (met name de combinatie water en illegaal vuurwerk). Daarbij valt op dat de politie (met name het TEV) met een beperkte kennis over het risico juist een grote rol heeft gespeeld, terwijl de EOD met veel

4 Overigens was de regel dat DRZ niet zelf contact had met de EOD, maar dat dit altijd via het TEV ging.

expertise pas laat in beeld kwam. Feitelijk was de EOD pas laat volledig geïnformeerd en betrokken, waardoor in de loop van de avond de spanning zo opliep. Ook speelde mee dat de meest deskundige medewerker van DRZ op vakantie was.

### 6. *Gescheiden werelden*

De relatieve onbekendheid met de andere keten heeft ook effect gehad op de samenwerking. Bij de gemeenten en hulpdiensten was weinig zicht op wat er zich op zo'n locatie (en binnen DRZ) feitelijk afspeelde. Deels is dat verklaarbaar door het feit dat informatie over de locatie is geborgd bij de lokale brandweerpost in Baarle-Nassau en (nog) niet binnen de veiligheidsregio als geheel. Zo heeft alleen de lokale brandweerpost inzage in de opslag per bunker en staat er alleen in Baarle-Nassau een computer waarop te zien is in welke bunker een brandalarm afgaat. Maar ook het 'generieke' rampbestrijdingsplan dat voor de gehele regio is opgesteld, gaf onvoldoende houvast voor dit scenario. Andersom wist DRZ weinig van wat er zich bij een (dreigende) crisis op een gemeentehuis afspeelt. Toen vertegenwoordigers van DRZ aan het begin van die avond bij het gemeentehuis arriveerden, was hen niet duidelijk dat er sprake was van een 'crisisoverleg'. Volgens het Bedrijfsnoodplan heeft multidisciplinaire samenwerking alleen betrekking op de samenwerking met partners bij de bestrijding van incidenten; het betreft dan met name de crisiscommunicatie.<sup>5</sup> De noodprocedures beschrijven vooral het eigen optreden. Dat bij incidenten multidisciplinaire crisisteamen geformeerd worden, wordt niet genoemd. DRZ richtte zich vooral op de partners binnen de rijksoverheid en veel minder op regionale partners zoals de veiligheidsregio.

## 5.5 Afronding

Deze casus was zeker niet groots en meeslepend, maar wel illustratief voor een aantal zaken. Gelukkig bleven de risico's beperkt. Toch was deze casus mede aanleiding om meer zicht te krijgen op de werkelijke risico's van de combinatie van vuurwerk – en dan vooral vuurwerk dat flitspoeder bevat – en water. Daarnaast is de casus een leerzaam

5 Bedrijfsnoodplan, paragraaf 10.30.

voorbeeld van de samenwerking tussen twee werelden (de algemene en de functionele keten), die beide serieus bezig zijn met veiligheid, maar in het dagelijkse feitelijk zo weinig met elkaar te maken hebben dat deze onbekendheid een probleem kan vormen als zich een bijzondere en mogelijk zelfs explosieve situatie voordoet.